

Het Hoornblad

nr. 29 najaar 2000

afdeling
Hoorn/West-Friesland

Informatie en mededelingenblad van de KNNV-afdeling Hoorn/West-Friesland

Verschijnt 4x per jaar (januari, april, juli en oktober)

Sluitingsdatum kopij 1 december 2000:

Redactie: Jan en Ina Marbus, Dorpsstraat 10A, 1689 EV Zwaag

Egbert Baars, Yellowlaan 24, 1695 HV Blokker

e-mail: dehoornbloem@hetnet.nl of hoorn@knnv.nl

Internet: <http://www.knnv.nl/hoorn>

Verzending: Willy Mantel, Schout 57, 1625 BR Hoorn

INHOUD VAN HET HOORNBLAD NR. 29

- blz. 3 Activiteitenprogramma
4-5 Toelichting
6 Van de bestuurstafel
6 Polder Zeevang 2
7 Beemster 4
8 Muurbegroeiing in Hoorn
9 Plantenwerkgroep
10 Ecolint Enkhuizen
10 Folders van Landschapsbeheer Noord-Holland
11 Verslag excursie Crommenije
12-13 Verslag zomerkamp Lauwersmeer
14 Vlinderwerkgroep
15 Poppenkast
16-17 Vliegenschwam
18 Verslag excursie Zeevang
19 Gewestelijke studiedag
19 Verslag excursie Wieringen
20 Diersporen
20 Vogelcursus
21 Zweefvliegen
22-23 Futennest in Buitenloof
24-25 Kennismaking insectenwerkgroep
26 Vogelwerkgroep
27 Smiententelling
28 Kleine rietgans
29 De Hoornbloem
30 Waarnemingen
31 Info nieuwe leden

Activiteitenprogramma

OKTOBER

- Zaterdag 7 Excursie Schellinkhout, zie toelichting.
Donderdag 12 Vogelwerkgroep, zie blz. 26
Zaterdag 14 Gewestelijke studiedag, zie blz. 19
Dinsdag 17 Lezing over de **Kleine Zwaan**, door Wim Tjisse en Henk Schobben Kerkelijk centrum "Het Octaaf", J.D. Pollstraat 1 te Hoorn, zie toelichting
Woensdag 18 Start vogelcursus, zie blz. 28
Zaterdag 21 Diersporendag in de Poelboerderij, zie blz. 20
Zondag 22 Wandelen bij de Oostvaardersplassen, zie toelichting.

NOVEMBER

- Woensdag 1 Zaden schonen, zie blz. 29
Donderdag 2 Vlinderwerkgroep, zie blz. 14
Zaterdag 4 Vertegenwoordigende Vergadering in Arnhem, zie Natura
Zondag 5 Herfstwandeling de Hulk en Grote Waal, zie toelichting.
Dinsdag 7 Plantenwerkgroep over grassen, zie blz. 9
Woensdag 8 Zaden schonen, zie blz. 29
Zaterdag 11 Werkochtend Landje van Naber, zie toelichting
Dinsdag 14 Lezing **Tussen Alpen en rotstuin**, lezing van de KMTP door Nico Uittenbroek uit Reeuwijk. Kerkelijk centrum "Het Octaaf", J.D. Pollstraat 1 te Hoorn, zie toelichting
Woensdag 15 Zaden schonen, zie blz. 29
Donderdag 16 Vogelwerkgroep, zie blz. 26
Dinsdag 21 Lezing **De wonderlijke wereld van de insecten** door John Pootjes uit Hoofddorp, zie toelichting
Woensdag 22 Zaden schonen, zie blz. 29
Zaterdag 25 Ganzenexcursie in Friesland, zie toelichting en blz. 28
Woensdag 29 Zaden schonen, zie blz. 29

DECEMBER

- Zondag 10 Wandelexcursie Lage hoek bij Opmeer, zie toelichting.
Donderdag 14 Vogelwerkgroep, zie blz. 26
Dinsdag 19 Lezing **De geologie van Noord Holland** door dhr. De Gans uit Amsterdam, zie toelichting.

JANUARI 2001

- Zondag 7 Nieuwjaarswandeling, zie toelichting.
Dinsdag 16 Lezing **Inheemse bloemen en planten en hun toepassing in tuin en plantsoen**, door Dirk Prins uit Rhenen. Kerkelijk centrum "Het Octaaf", J.D. Pollstraat 1 te Hoorn, zie toelichting.
Donderdag 18 Vogelwerkgroep, zie blz. 26

Toelichting activiteitenprogramma

De meeste excursies starten bij de kleine P op het Dampten even voorbij de begraafplaats, waar u gratis kunt parkeren. Vanaf de trein (en de fietsenstalling) is het ca. 8 minuten lopen. Bel bij twijfelachtig weer even naar de vermelde contactpersoon.

De lezingen worden - tenzij anders vermeld - gehouden in de oefenzaal van de Hoornse Harmonie, Achterstraat 23 te Hoorn. Zaal open om 19:30 uur.

Zaterdag 7 oktober: Deze morgen gaan we ons bezighouden met vogeltrek. We stellen de kijkers op bij De Nek te Schellinkhout en we lopen het bekende rondje door de graslanden. Vertrek P Dampten 08:45 uur. Start bij De Nek 09:00 uur.

Dinsdag 17 oktober: Wim Tijsen en Henk Schobben doen al ruim 10 jaar onderzoek naar de Kleine Zwaan, met name in de Wieringermeer, als aanvulling op het onderzoek van Beekman en Haitjema. Dat belooft een boeiende avond met actuele informatie over deze prachtige trekvogel.

Let op: voor één keer zitten we in Kerkelijk centrum "Het Octaaf", J.D. Pollstraat 1 te Hoorn (op loopafstand van station).

Zondag 22 oktober: Een bezoek aan de Oostvaardersplassen is in alle maanden van het jaar zeer de moeite waard. Deze keer maken we onder leiding van Ko en Erik een flinke wandeling en letten daarbij niet alleen op de vogels zoals Zeearend, Visarend, Ganzen en Zwanen maar ook op het voorkomende wild.

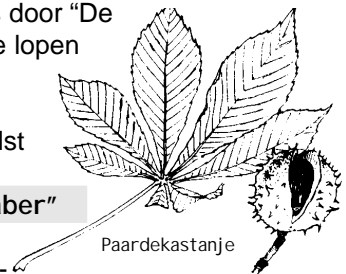
Vertrek P Dampten 08:45 uur en terug 16:00 uur. Inlichtingen Ko van Gent (0229) 24 58 85.

Zaterdag 4 november: Onze afdeling stuurt zoals altijd enkele vertegenwoordigers naar deze landelijke jaarvergadering. Maar ook u bent welkom! Zie voor het programma de september-Natura.

Zondag 5 november: We vertrekken (vanwege de leden die met openbaar vervoer komen) om 08:45 uur van Parkeerplaats Dampten en rijden naar de ingang van "De Hulk" aan de dijk. De wandeling brengt ons door "De Hulk" naar het Dwaalpark van de Grote Waal en we lopen langs het "Landje van Naber" en over de dijk weer terug. Dit zal om ± 11:30 uur zijn.

We wandelen onder leiding van Yvonne van der Hulst (0229) 21 00 39.

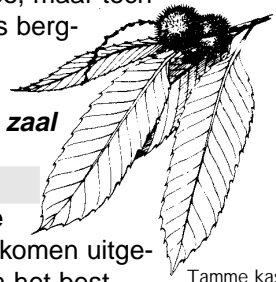
Zaterdag 11 november: Om het "Landje van Naber" goed op de winter voor te bereiden, gaan we zaterdag 11 november wat veldwerk verrichten. Een aantal greppels zal worden schoongemaakt, riet wordt gemaaid en de damhekken gefatsoeneerd. Hiernaast kan volop worden genoten van dit mooie stukje landschap. De werkzaamheden duren van 10:00 uur tot 13:00 uur; voor de koffie wordt gezorgd.

Paardekastanje

Dinsdag 14 november: De KMTP organiseert een lezing over alpenplanten in rotstuinen. Zo'n biotoop in onze tuin nabootsen valt niet mee, maar toch zijn er in Nederland rotstuinen waar je in een buitenlands berggebied waant.

De lezing wordt gehouden in kerkelijk centrum "Het Octaaf", J.D. Pollstraat 1 te Hoorn. Aanvang 20:00 uur, zaal open 19:30 uur.

Tamme kastanje

Dinsdag 21 november: In "overvloeitechniek" zal John Pootjes ons vanavond zijn prachtige diaserie tonen over **de wondere wereld van de insecten**. Met name de wantsen komen uitgebreid aan bod. Daarnaast zal John ons tonen, hoe insecten het best "puur natuur" kunnen worden gefotografeerd. U kunt rekenen op een boeiende en leerzame avond.

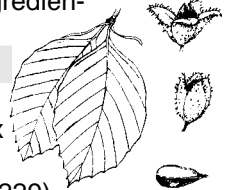
Zaterdag 25 november: Vandaag maken we een dagexcursie naar Friesland en hopen veel soorten ganzen en zwanen te zien. De excursie zal zijn in de omgeving van Workum omdat zich daar veel Kleine rietganzen ophouden. Parkeerplaats Dampten 08:45 uur en graag koffie en brood meenemen want we zijn laat in de middag terug. We rijden onder leiding van Jan Marbus (0229) 23 04 19. Zie ook pag. 28.

Zondag 10 december: Via de A.C. de Graafweg en Opmeer rijden we naar de kruising Hoge Weg-Wipbruglaan, want daar begint onze wandeling. We lopen om het reservaat heen van Het Noordhollands Landschap en zien o.a. polder de Berkmeer, de ringdijk met molen en stoomgemaaltje: puur polderland. De wandeling duurt 1½ uur.

Parkeerplaats Dampten 08:45 uur en terug 12:00 uur. Inl. (0229) 24 55 43.

Dinsdag 19 december: Vanavond vraagt dhr. De Gans uw aandacht voor geologie. Er zal ruime aandacht worden besteed aan het Kwartair. Met name de geologie van "ons" eigen gebied, Noord-Holland, komt ruimschoots aan de orde. Mogelijk wat minder dia's dan gebruikelijk, maar alle ingrediënten voor een boeiende avond zijn aanwezig!

Zondag 7 januari: Onze nieuwjaarswandeling lopen we dit jaar met Resi Zabel over de grasdijk (Noordkop van de Beemster) en de Mijzerweg. De snert staat klaar bij "Les Deux Ponts".

Beuk

Parkeerplaats Dampten 08:45 uur en terug ± 13:30 uur. Inl. (0229) 23 05 24.

Dinsdag 16 januari: Tussen de flora in de natuur en die van de menselijke woonomgeving zien we meestal veel verschil. Vanavond zal Dirk Prins uit Rhenen in zijn dialezing laten zien dat we die kloof best wat kleiner kunnen maken door toepassing van wilde bloemen in tuin, plantsoen en berm. Als je de moeite neemt je hierin te verdiepen, dan kan dat een grote verrijking betekenen voor jezelf en het leefmilieu.

Let op: Deze lezing wordt in samenwerking met de KMTP georganiseerd. De lezing wordt gehouden in kerkelijk centrum "Het Octaaf", J.D. Pollstraat 1 te Hoorn. Aanvang 20:00 uur, zaal open 19:30 uur.

Van achter de Bestuurstafel

Het bestuur kwam op 7 september bijeen. Een van de eerste mededelingen was dat Dick Jong helaas zijn functie als bestuurslid moet neerleggen in verband met zijn werk. Door onregelmatige werktijden en andere oorzaken wordt het hem hoe langer hoe moeilijker om vergaderingen bij te wonen. Dat is erg jammer, want Dick begon juist een heel goede kijk op de dingen te krijgen en had als een van zijn taken de excursies uit te denken en uit te zetten.

Het bestuur doet hierbij een beroep op alle leden die graag mee willen denken betreffende bestuurszaken: laat eens horen dat je wel enkele uren per week mee wil draaien. In verband met de extra activiteiten voor het 100-jarig jubileum komen we vaak handen te kort. Bestuurservaring is echt niet verplicht!

Verder werd geïnventariseerd hoe het staat met de cursussen en de excursies. Jan Pieter de Krijger gaat een muizeninventarisatie doen. Maar daar heeft u alles over kunnen lezen in de vorige convo.

Verder wordt de commissievergadering Water van het Waterschap de Waterlanden door ons bijgewoond, omdat deze commissie dan de Nota "Vier in 't Kwadrant" gaat bespreken (dat is een nota van het Waterschap waarin gedacht en werden neergelegd hoe om te gaan met het dempen van watergangen) en de VOP/MER met betrekking tot de herinrichting van de Zeevang. In andere artikelen in deze convo leest u hier meer over.

Michel Kleij

Polder Zeevang 2

Gezien de ruimte die wij in West-Nederland tot onze beschikking hebben, noopt dit regelmatig tot bezinning en praten over herinrichting. Deze herinrichtingen gaan meestal ten koste van de natuur: groene ruimte, die kennelijk alleen maar ten tijde van vakanties wordt geroemd en aanbeden.

Ook hier dus weer. De polder Zeevang, bekend als natuurgebied en als Belvédèregebied en PEHS-gebied dreigt ook hier het zoveelste slachtoffer te worden.

De provincie heeft een herinrichtingsplan op de tekentafel gelegd. Het is de bedoeling, dat er meer structuur (?) in komt. Ook met betrekking tot het waterpeil (daar is het waterschap een voorstander van, maar dat is ons reeds bekend van een ander gebied). De onderbemalingen moeten weg, het peil moet lager, de natuur in een hoekje en ga zo maar door.

19 juni is uw voorzitter naar een bijeenkomst geweest in de Koggehoorn in Oosthuizen om daar het nodige te vernemen. Het bestuur heeft zich over de rapporten gebogen en het een en ander bestudeerd en heeft iedereen uitgenodigd om mee te denken over deze herinrichting en met dit alles heeft de KNNV, afd. Hoorn/West-Friesland een standpunt geformuleerd, dat verzonden

gaat worden naar de Landinrichtingscommissie in Haarlem. Ons standpunt gaat samen met dat van de Milieufederatie in Zaandam naar deze commissie. Daarin spreken wij onze verontrusting uit, dat er in feite weinig wordt gedacht aan de natuur. Wel met woorden, maar wanneer deze met meer precisie worden bekeken, dan rijzen er toch nog een behoorlijk aantal vragen, met betrekking tot het prijzenplaatje dat wordt voorgesteld door de commissie Landinrichting. Naar onze mening en die van de Milieufederatie wordt een systeem gehanteerd, dat toch wel zijn twijfels heeft. En daar willen wij ook opheldering over hebben.

Michel Kleij

Beemster 4

In het Hoornblad nr. 26 en daarvoor heeft u al kennis kunnen nemen van de problemen die er zijn gerezen met betrekking tot het dempen van sloten. Hoe wij tot voor de rechtbank (wij werden niet-ontvankelijk verklaard) dit hebben aangevochten. Een meervoudige kamer van de rechtbank stelde dat de KNNV-Hoorn wel degelijk ontvankelijk was en stelde het Waterschap de Waterlanden in het ongelijk en gelastte deze de zaken te heropenen en ons de door ons betaalde griffiekosten te vergoeden. Het waterschap is niet tegen dit vonnis in beroep gegaan en heeft ons weer uitgenodigd voor een hoorzitting over een achttal bezwaarschriften van ons tegen de ontheffingen. Wij hebben dus onze bezwaarschriften verder toegelicht in een sessie van zo'n 1,5 uur. Nu wachten we op de verdere uitspraak van het Waterschap.

Edoch, er gloort licht aan de horizon! Het Waterschap de Waterlanden heeft onlangs een rapport het licht doen zien genaamd "VIER in 't kwadrant, slotenpatroon BEEMSTER". Een uittreksel daarvan vonden we ook in de NHC van 18 juli, waarin het Waterschap de consequenties van dempen van sloten op een rij zet. En dan zien we een voorzichtige omslag in het denkpatroon en de benaderingswijze van het Waterschap en komt de wenselijkheid naar voren om toch meer aan het behoud van de sloten te gaan doen en een scherper ontheffingenbeleid te gaan voeren. Dit ook in verband met de waterstaatkundige argumenten. Maar ook uit culturele en milieukundige oogpunten. Uiteraard, zo zegt het Waterschap, dienen ook andere overheden (provincie en gemeente) dit beleid te ondersteunen.

Wij zijn het hiermee eens. Gemeente kan een aanlegvergunning verlenen en de provincie kan dat ook in haar beleid opnemen. Eindelijk krijgt de KNNV, Hoorn, toch steeds meer gelijk.

Wij zien dit rapport (het moet natuurlijk ook beleid worden!) als een basis om verder hierover van gedachten te wisselen met alle belanghebbenden, al hoewel, wanneer je tussen de regels doorleest dan rijzen er toch heel wat vragen.

Michel Kleij

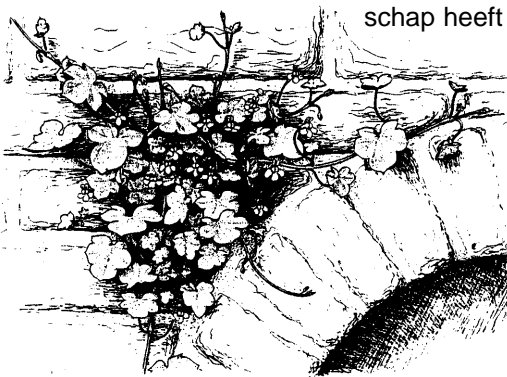
Muurbegroeiing in Hoorn

Sinds onze inventarisatie in 1993 is er het één en ander veranderd in de binnenstad van Hoorn. Het is dus heel zinnig om na verloop van tijd nog eens vast te stellen wat er verdwenen, gebeven of bijgekomen is.

Na de hoopgevende aanpak bij de restauratie is het voorlopig resultaat van de **Koepoortsbrug** teleurstellend. De werkwijze van de gemeente Hoorn leidde tot veel extra kosten en nul resultaat. Duidelijk hierbij is vooral dat de natuur zich niet als een werktuig aan of uit laat zetten. In het terreinbeheer en bij natuurontwikkeling praat men over "voorwaarden scheppend bezig zijn". Dat is duidelijk genoeg.

Onze inspanningen rond het overzetten van muurvarens **rond de havensluis** van Hoorn hebben misschien niet direct het bedoelde resultaat opgebracht, indirect is het beeld na zoveel jaar toch niet ongunstig. Er prijken alweer nieuwe vestigingen van Muurvaren rond de sluis!

De muur van het **Baatland** is door het Hoogheemraadschap grondig aangepakt. Gelukkig mocht de KNNV ook hier bijtijds de muurflora aanwijzen. Door de prijszwaardige werkwijze van het Hoogheemraadschap heeft die muurflora de opknopbeurt goed

doorstaan. De muur van het Baatland is nog steeds rijk aan korstmossen, Muurvarens en Plat beemdgras! De rijkste groeiplaatsen van muurplanten zijn langs de haven aan de **Veermanskade**. In mindere mate groeit er wat op de **Nieuwendam**. De Tongvaren is dit seizoen nog niet gevonden, de Zwartsteel waarschijnlijk wel.

Jan Marbus

Oproep

Het bestuur heeft in gedachte om een **prijs van verdienste** in te stellen voor mensen (leden zowel als niet-leden) die zich in een bepaalde periode verdienstelijk hebben gemaakt voor de natuur. Het is dan de bedoeling deze een prijs van verdienste toe te kennen. Hoe deze prijs er uit dient te zien, dat is iets van later zorg. Uiteraard moeten hiervoor spelregels worden opgezet.

Het bestuur zoekt nu in eerste instantie naar mensen, die in een commissie willen zitten om deze gedachte verder uit te werken. Te denken valt: wat zijn de criteria, voor wie (het gebied dus)? Delen we de prijs ieder jaar uit, of eens per twee jaar, enz.? De leden die het leuk vinden om deze gedachte van het bestuur verder uit te werken en invulling te willen geven kunnen contact opnemen met onze secretaris of ondergetekende.

Michel Kleij, voorzitter.

Het reilen en zeilen van de Plantenwerkgroep

We zijn begonnen o.l.v. 2 Floron medewerkers. Er is ons toen beloofd om in het komende seizoen enige avonden te besteden aan grassenfamilies. Een niet al te bekend, maar boeiend terrein voor onze werkgroep, er zijn nu eenmaal veel soorten in ons grasrijk landje. **Op 7 november** gaat Koos Ballintijn met ons aan de slag met dit onderwerp. Om 20:00 uur in "De Hoornbloem", Dorpsstraat 10 A te Zwaag.

De voorbije zomer waren de p.w.g.-leden actief op diverse plaatsen. Niet elke afgesproken avond vond doorgang i.v.m. het weer. De excursie van 16 mei werd letterlijk afgeblazen. Noodweer! Die van 20 juni staat vermeld in Het Hoornblad no 28. In het kader van het Ecolint in Enkhuizen werden de kaden van de grachten in Enkhuizen bekeken, maar dat leverde eigenlijk niet veel aan begroeiing op. Op 4 juli waren de kaden van Hoorn in het havengebied aan de beurt. Nieuwe Dam en Oude Doelenkade waren leuk begroeid met o.a. *Glidkruid*, *Muurleeuwenbekjes*, *Eik-*, *Muur-*, *Wijfjes-* en *Steenbreekvarens* en waarschijnlijk toch weer een *Zwartsteel*. De uit Mexico afkomstige en nu ingeburgerde *Muurfijnstraal* (*Erigeron karvinskianus*) met lintbloemen van boven wit en van onderen roze tot paars, de bloem lijkt op een groot uitgevallen madeliefje, was in behoorlijk grote aantallen aanwezig.

Tijdens de vakantietijd werd niet alleen een prachtige grote Rietorchis geconstateerd op het "Landje van Naber", maar ook een fikse plant van de *Zulte* (*Aster tripolium*) met zijn licht lila bloemen. Van deze laatste werd gevreesd dat hij verdwenen was na het afmaaien in 1999. Op de hybiedag van 9 september is daar ook weer *Zilte schijnspurrie* en *Melkkruid* aangetroffen.

Heel leuk was de ontdekking van een groeiplaats van de *Brede wespenorchis* aan de oever van de grote vijver in de Risdammerhout. Deze orchis met zijn groen/bruine bloemen is niet erg opvallend, maar de groep van ± 40 stuks is wel bijzonder. Ook in een tuin in Risdam-zuid staat een exemplaar, waar dit jaar een 2e bij opkwam.

In Hoorn, Risdam-zuid, aan de Blokmergouw zijn de ecologische oevers een stuk kwijtgeraakt door de bouwactiviteiten van Architectenbureau Zeeman. Jammer, het was één van de interessantste stukjes in ontwikkeling. Het streven is er naar om in ons jubileumjaar (KNNV-100 jaar) een beschrijving uit te geven van een wandelroute langs de ecologische oevers.

Op de excursie van 7 september werd gewandeld in de kleine straatjes tussen de Grote Kerk en de Appelhaven. Hier waren tamelijk veel *Muurvarens* langs de oude muren en wat *Muurleeuwenbekjes* een enkele *Stinkende Gouwe*, *Nagelkruid* en *Muurpeper*. De Grote Kerk had helemaal geen begroeiing meer. De volgende bijeenkomst zullen we helaas binnen moeten houden, zoals gewoonlijk in de Hoornbloem. Het zijn altijd heel leuke en gezellige avonden. Kom ook eens! Kennis van planten is niet nodig, interesse wel. Noteer alvast: **GRASSEN 7 november**. Neem gerust eigen vondsten, plantaardige probleempjes, foto's, dia's o.i.d. mee.

Willy Mantel, coördinator pl.werkgr. tel. (0229) 23 05 91

Ecolint Enkhuizen

Dit zomerhalfjaar heeft de p.w.g. enkele malen de route bezocht waarlangs het zgn. ecolint geprojecteerd is. De bedoeling is dat er landschappelijk een aansluiting gemaakt wordt via waterlopen tussen de Zuiderdijk vanaf Broekerhaven en de Natte Cel / Kadijken ter hoogte van het Streekbos. Dit alles in het kader van de ecologische hoofdstructuur.

Aan de KNNV was gevraagd de oevers te inventariseren per kilometer ecolint. Zowel in werkgroepsverband als individueel zijn enkele bezoeken gebracht.

Algemene indruk:

* er wordt veel recreatief gevaren

* het water maakt een doodse indruk, vrijwel geen waterleven, plantjes o.i.d.

* de oevers zijn over het algemeen arm aan plantensoorten en eentonig.

Tijdens de eerste inventarisatieavond demonstreerde Peter van der Linden van adviesbureau Els en Linde op welke wijze de inventarisatie de meest bruikbare gegevens opleverde. Op latere rondes hebben we andere km-hokken geïnventariseerd en de oevers langs gelopen om de aanwezige soorten vast te stellen en de mate van voorkomen. De en passant vastgestelde fauna was minimaal. Alleen het Lantaarntje werd in grotere aantallen gezien.

Het was trouwens wel een ontvullende ervaring om op het ene moment heel concensieus te noteren wat er aan planten en dierenleven viel vast te stellen en even later, verderop, in hetzelfde ecolint in ontwerp, een graafmachine bezig te zien die de oeverzone radicaal op de schop neemt en op de wal werpt .....

Jan Marbus

Folders van Landschapsbeheer Noord-Holland

Van het Landschapsbeheer Noord-Holland zijn de afgelopen maanden een aantal interessante folders ontvangen. Het gaat om de folders:

1. Tuinvijvers voor Kikkers, Padden en Salamanders;
2. Broeihopen voor de Ringslang, maak ze zelf en;
3. Natuurlijke oevers: de beste bescherming.

In de eerste folder wordt het een en ander uitgelegd over amfibieën, waar deze zomers en 's winters leven en tips over de aanleg en het onderhoud van tuinvijvers. Bij dit boekwerkje hoort er een waarnemingsformulier met goede foto's van gezochte amfibieën.

De tweede folder vertelt iets over de ringslang, het leefgebied, hoe je een broeihop moet maken en hoe je kan zien of de broeihop ook gebruikt is.

De derde folder gaat over de aanleg van wilgenbeschoeiing en oevervegetatie, het beheer en onderhoud hiervan en hulp en advies van het LBNH.

Geïnteresseerden kunnen de folders aanvragen bij Landschapsbeheer Noord-Holland, Postbus 205, 2050 AE Overveen, telefoon: 023-5143080, fax: 023-5143081,

e-mail: noordholland@landschapsbeheer.com

Internet: www.landschapsbeheer.com/noordholland

Egbert Baars

Excursie naar "De Crommenije"

Ab van Dorp stond op de afgesproken plaats te wachten met nog drie andere belangstellenden van de KNNV- afdeling Zaandam. Na een korte inleiding door Ab over de lengte van de excursie en de tijdsduur met daarbij het verzoek vooral laarzen aan te trekken gaan we op stap.

Na een paar honderd meter gingen we een rietveld in. Op de rietstengels vonden we al gauw enkele rupsen van de Rietvink. Door het rietveld gingen we in de richting van een onderdeel van de Stelling Amsterdam. Het fort lag bijna verlaten te staren naar het sombere weer. Een stevige regenbui, die zich in de verte al aankondigde door donkergrijze wolken en harde wind, stortte zich over ons uit.

Ab vertelde ons dat dit gebied zo'n duizend jaar geleden een onderdeel vormde van het water, dat wij thans kennen onder de naam "het IJ". Vandaar ook de naam: Crommenije. Deze naam vind je thans verbasterd terug in Krommenie. Om het gebied te kunnen betreden, dienden wij over een plank te schuiven, die onder water lag (expres), zodat hondenbezitters het gebied niet met hun honden zouden kunnen of willen betreden. Ab waarschuwde ons voor natte voeten, indien wij er naast zouden stappen. Het betekende dus schuifelen.

Een nieuwe wereld gaat voor je open. Ondanks de nabijheid van de verkeersweg was het hier landelijk stil. Je hoorde en zag hem behoedzaam zweven: de *Bruine kiekendief*. Verder werd je onthaald op de zang van de *Kleine karekiet*, *Rietzanger* en *Baardmannetjes*. En zo nu en dan de voorspelde buien.

Ondertussen liepen en sopten we door het moerassige gedeelte van dit fraaie gebied. We kwamen inmiddels spontaan ontstane moerasbossen tegen met voornamelijk berk en wilg. Ab vertelde ons verder over het ontstaan van een dergelijk gebied. Water, rietgroei, vervening, gras en mede door ontwatering van het land.

Het is een bijzondere ervaring te weten, dat je min of meer op het water loopt. De zojuist genoemde moerasbossen stijgen en dalen met het waterpeil. Tussen rietvelden en bosjes kwam je plantensoorten tegen die alleen voor zo'n gebied gelden, zoals Veenmos, Stermos. En dan de bijzonderheden, zoals *Rietorchis*, de *Welriekende nachtorchis*, en dan verder velden vol met *Zonnedaauw*. Een andere bijzonderheid was de *Koningsvaren*, een pol van zo'n 30 jaar oud. En dan breekt de zon ineens door. Komt dat door de Zonnedaauw? We droogden in ieder geval lekker op.

Via een blik op een bewoond haviksnest (we konden het met de kijker heel goed waarnemen) en tijdens de tocht enkele door ons opgevangen regenbuien gingen we omstreeks 14:00 uur naar huis. Een gebied om nog eens naar terug te gaan, wat voor weer het ook is.

Michel Kleij, excursie-sopper.

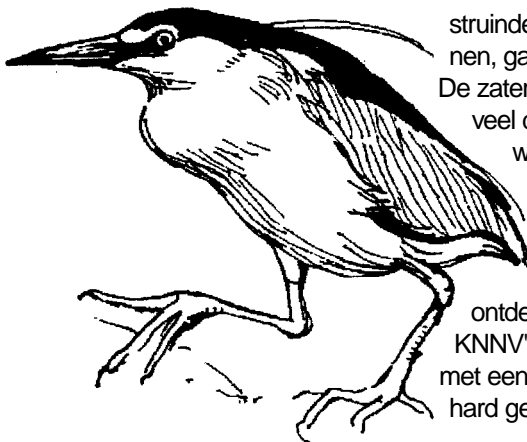
Zomerkamp Lauwersmeer

SBB-camping "De Pomp" 11 t/m 14 augustus

De eerste deelnemers waren donderdag gearriveerd. De rest kwam vrijdag overdag. Wij plaatsten onze tenten op een goed ruim terrein en vrijdagavond om 20:00 uur kon het weekend geopend worden met de choc. Na het bespreken van het programma maakten we nog een wandeling naar de rand van de camping. Daar vonden we een prachtig water met niet alleen wilde eenden maar ook een dodaars. Achter en langs dit water was een enorm groot veld waar de spreeuwen zich verzamelden. Het zwermen in de lucht was een lust voor het oog tegen de achtergrond van de ondergaande zon. Langs het pad met vele naaktslakken volgden wij onze weg naar een vogeluitkijkheuveltje. Daar konden we nog genieten van de zwaluwen die daar in het riet samenkwamen en de nacht door-

Parnassia

brachten. Met de verrekijkers struinden we de horizon af en ontdekten zwanen, ganzen en lepelaars. De zaterdag begon vochtig. Geen regen maar veel dauw op de tent en het gras. Niet erg, want het zou toch een vochtige ? en voor sommigen een natte tocht worden. Er werden namelijk kano's gehuurd om het Lauwersmeer op te gaan. Tijdens deze tocht werd een nieuw soort waterrat ontdekt. Omgelagen kano's en zwemmende KNNV'ers. De deelnemers hebben deze soort met een lach in hun geheugen geprent. Er werd hard gewerkt op het water. Sommigen besloten

het-
als de
voor. Met meer

scheid je meer vogels. Om 21:00 uur de choc met koek en vele muggen die het ook wel leuk vonden om bij ons te komen. Eric had een hele lijst met waarnemingen van die dag.

dit werk op de fiets te verrichten. Zij trokken naar een prachtig gebied ten westen van het meer. De thuisblijvers vonden nabij de camping nog citroenvlinders, blauwtjes en bruine- en bonte zandoogjes. Zij genoten van de herfst-kleuren die hun opwachting maakten. Na het eten besloten we om nog voor de choc een wandeling te maken naar zelfde gebied avond daarlicht onder-

Zondagmorgen bleek dat niet alle deelnemers hadden geslapen.

Er was een kwak gehoord en groep van uilen.

Om 09:00 uur vetrokken we voor een rondje Lauwersmeer. Dit werd een lange warme dag met veel leuke waarnemingen. De koffie werd gedronken bij Zoutkamp waar de begroeiing van het sluisje werd bestudeerd en werd genoten van de luchtbuetingen van de gier- en huiszwaluwen. Toppers waren die dag 2 reuzensterms en een steltkluut die door de doorgewinterde vogelkenners werden waargenomen.

Een weergaloos gebied. Prachtig weer om waar te nemen en schitterende plaatsen om vogels te bekijken. Zwermen witte lepelaars tegen een strakblauwe lucht.

Er werd zaad geoogst en op tal van plaatsen gestopt om planten en vele vlinders te bekijken zoals de parnassia, ogentroost, rolklaver, duizendguldenkruid (456 euro) en vele blauwtjes. De baardmees en de blauwborst werden gehoord en gezien en hele discussies werden er gevoerd over de kiekendieven. Op het wad werd de dwergstern waargenomen en de laatste vogelhut was een feest. Zwarte ruiters, bosruiters, snippen, talingen,

het kon niet op. Een geweldige dag die werd afgesloten met een gezamenlijk "diner". De eerste deelnemers vertrokken die avond en anderen koesterden nog wat na in gezelschap van weer die muggen.

Duizendguldenkruid

Els en Peter Bakker

Vlinder-/Libellenwerkgroep

Het eind van het voorjaar en het begin van de zomer zijn niet al te best verlopen voor de vlinders. Het algemene beeld is dan ook dat er minder vlinders rondvlogen. Maar met de rupsen lijkt het beter te zijn gegaan. Maar of dat echt zo is moeten we volgend jaar gaan zien.

Van de excursies is er 1 doorgegaan. We zijn naar het "Landje van Naber" en het Dwaalpark geweest om te inventariseren.

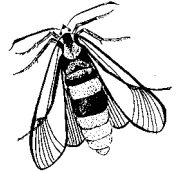
Het resultaat van deze excursie was:

"Landje van Naber":

groot koolwitje 1;
klein koolwitje 8;
atalanta 4;
argusvlinder 12;
gamma-uil 18;
oranje luzernevlinder 1;
paardenbijter 1;
oeverlibel 2;
lantaarntje 11.

"Dwaalpark":

groot koolwitje 1;
klein koolwitje 13;
klein geaderd witje 1;
atalanta 5;
distelvlinder 2;
landkaartje 1;
gamma-uil 4;
paardenbijter 19;
lantaarntje 16.

Al met al geen slechte score. Deze kunnen in ieder geval voor de atlas van dagvlinders gebruikt gaan worden. Volgende bijeenkomst vlinderwerkgroep: **donderdag 2 november**, "De Hoornbloem" 20:00 - 22:00 uur.

Voor de libellen leek dit jaar wel goed. Ik ga hier voorlopig af op mijn eigen waarnemingen, maar ik hoop dat van anderen bevestigd te krijgen. Enkele soorten die ikzelf bij mij in Wognum heb gezien zijn; houtpantserjuffer, zwervende pantserjuffer, oeverlibel, paardenbijter en grote keizerlibel.

OPROEP

Degene die dit jaar (maar ook vorige jaren) waarnemingen heeft gedaan van vlinders en libellen svp doorgeven aan mij. Belangrijk voor een waarneming is de soort, datum en precieze plaats. Als ik de waarneming voor november ontvang kunnen ze nog meegenomen worden in de atlas voor dagvlinders die volgend jaar zal verschijnen.

Dus geef alle waarnemingen door, dus ook de koolwitjes. Stuur ze naar mij op of geef ze op een lezing of werkgroep avond.

Tot ziens op één van onze activiteiten.

Coördinator Eric de Vroome, tel. 0229-571078.

Nagekomen waarnemingen:

Oranje luzernevlinder is waargenomen bij "De Hulk" (augustus) en Broekerhaven (september+). Landkaartje in recreatiegebied "De Hulk" bij Scharwoude, tientallen ex. bijeen.

Poppenkast

Geïnspireerd door het succes met rupsen in het vorige jaar hebben we rupsenkweekkast weer in gebruik genomen. Vorig jaar vonden we in de Hop de rups van de Gehakkelde aurelia. En inderdaad, begin september hadden we in korte tijd 5 rupsen van deze soort gelokaliseerd. De eerste kwam in de kweekkast, de anderen volgden we dagelijks in de Hop. Hun formaat gaf wel aan dat ze volgroeid (volgegeten) waren en tegen verpoppen aan. De rups in de kweekkast was na 2 dagen al verpopt!

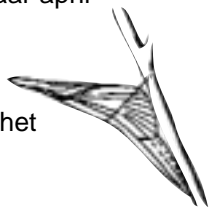

De rupsen buiten verging het minder goed: een grote kruisspin ving er eentje in haar web en zoog deze leeg, 2 anderen zagen we verpoppen en verdwijnen door onbekende oorzaak, de overige rupsen verdwenen ook spoorloos.

Na precies 2 weken (20 september) kwam de pop van de Gehakkelde aurelia in de kweekkast uit. Op een zonnige nazomerdag vloog zij de tuin in (deze soort overwintert dus als vlinder!).

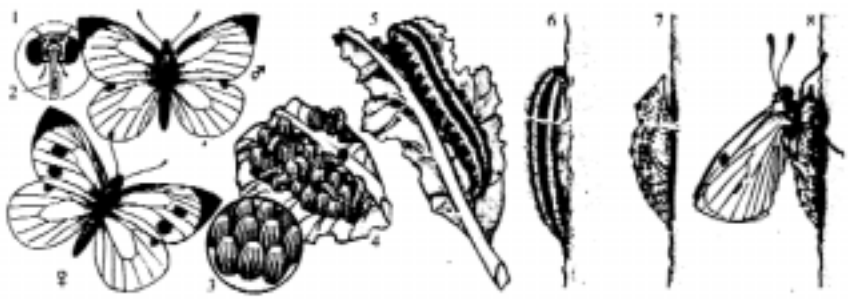
Nog wel een week lang waren er diverse dagvlinders in de tuin te zien. Zo'n snelle cyclus is wel een heel verschil met andere soorten zoals het Oranjetipje. Deze vliegt in april-mei en zet dan eitjes af op Look zonder look of Pinksterbloem. In juli verpopt deze rups zich en rust tot volgend jaar april wanneer de vlinder uitkomt.

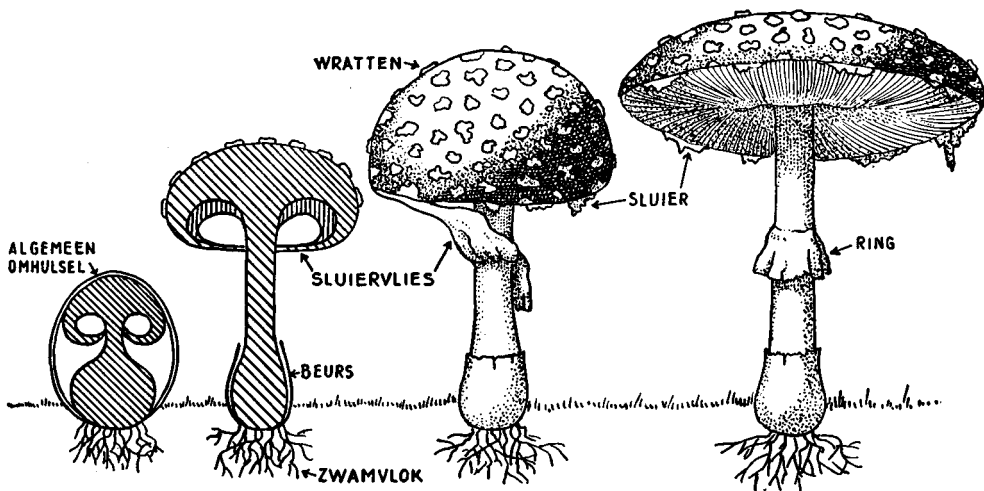
Dat geldt ook voor de prachtige harige rups van de *Acronicta* die we vonden op de Esdoorn. Al snel vormde de rups een cocon tussen schors in de kweekkast, geheel volgens het boekje. Nu is het wachten tot volgend jaar juli eer de vlinder uitkomt.

Nieuwsgierig geworden...? Wil je dat ook eens van nabij meemaken, zo'n eigen rupsenkweek met verpoppen en uitkomen en al? Dat kan! Sinds kort biedt "De Hoornbloem" rupsenkweekkasten aan. Dankzij het handige knutselwerk van Egbert is zo'n rupsenkweekkast voor de liefhebbers te koop. Slechts f 57,50 per stuk.

Jan Marbus

Waarnemingsproject *Vliegenzwam*

In Natura nr. 1000 in oktober 1992 stond het verslag van de landelijke vliegenzwam-inventarisatie die de KNNV in 1991 organiseerde. Het was voor het eerst dat de KNNV een onderzoek op deze wijze lanceerde en gegevens verzamelde. Het resultaat overtrof de verwachtingen. Mede op grond van dat succes zijn er meer zgn. waarnemingsprojecten gevolgd o.a. over hommels, dagactieve nachtvinders en lieveheersbeestjes.

De waarnemingsprojecten blijken een enorme prikkel te geven om uit te zien naar het gekozen organisme. Rond de lieveheersbeestjes ontstond bijna een hype: 150.000 waarnemingskaarten gingen van de hand. Helaas kwamen ze niet allemaal ingevuld terug.....

De in het veld recreërende en rondkijkende mensenmassa vormt een enorm potentieel aan waarnemers. Hoe vaak verneem je bij een gesprek niet dat mensen dit of dat gezien hebben? Hoe zit het

Ziet

met onze eigen discipline van het opschrijven van een waarneming (soort, datum, plaats) en het doorgeven bij gelegenheid? Elke waarneming is er een! Mèt elkaar maken we in onze omgeving weinig kans op vliegenzwammen. Hoewel... in de buurt van dennen en berken op zandige grond... Aan de Zuiderdracht (tussen Blokker en Schellinkhout) schijnen ze wel eens gestaan te hebben. In het Dijkgatsbos staan ze zeker.

Op de lezing in september van Aldert Gutter werd nog eens duidelijk gemaakt dat de sporen overal zijn, als het milieu maar gunstig is. Blijven opletten dus!

Trouwens, uit het hele land zijn meldingen welkom. Wie dus in de herfstvakantie in bijv. Limburg rondfietst kan daar ook waarnemingen doen.

GIFTIG!!

Vliegenzwammen staan vanouds bekend als dodelijk giftige paddestoelen. De naam zou duiden op een oud Russisch volksgebruik waarbij de hoed met zoetigheid voorzien gebruikt

zou worden als verdelgingsmiddel voor vliegen.

Tegenwoordig blijkt het met die

giftigheid niet zo'n vaart te lopen.

Sterker nog:

voor sommigen houdt dat

een bepaalde

aantrekkingskracht in. Het

likken van giftige paddestoelen heeft een hallucinerende werking.

Tijdens de paddestoelenlezing hebben we in beeld gebracht gezien wat het effect van dit likken was op Lucky

Luke's hondje Rataplan.....

Jan Marbus

u ze al vliegen.....?

Van Zwanebloem tot zwaluwstaart

Zondagmorgen 22 juli stonden enkele mensen met de fiets aan de hand te wachten op het startsein om de zadels te mogen beklimmen en de richting Zeevang in te slaan. Dat sein zou moeten komen van Theo Konijn. Deze is bewoner van dit mooie veenweidegebied en dus bij uitstek geschikt om ons daar te begeleiden. Het weer was typisch hedendaags Nederlands, geen zon, veel bewolking, maar gelukkig weinig wind. Al met al toch goed fietsweer, maar ja, je wilt toch een ietsie pietsie meer, nietwaar?

De vraag of Mozes naar de berg komt, of dat de berg naar Mozes komt, werd al snel bekend, want tegen exact 09:00 uur kwam Theo Konijn vanuit de polder Zeevang ons in Hoorn ophalen. Hij had al wat voorbereiding gedaan en wist ons onderweg te vertellen, wat wij zoal konden verwachten.

De eerste stop bij De Hulk. Daar stond al een Lepelaar ons op te wachten samen met een enkele Kemphaan en de ons reeds bekende ganzen. Daarna verder in een ruk door naar de Zeevang. En ja hoor, al snel kwamen enkele tientallen Kemphanen in het vizier. Even hebben we nog gesproken met iemand, die onderzoek deed naar de slootkantenbegroeiing. Dat deed hij voor het Agrarisch Natuurbeheer. De resultaten waren volgens hem goed. Over enkele jaren gaan de boeren dit zelf doen en krijgen daarvoor een vergoeding: natuurproductiebetaling.

Theo begeleidde ons verder naar een doodlopende weg en daar zagen we tientallen Kemphanen, waarvan sommigen nog een mooie witte kop hadden en verder Grutto's met (grote) jongen en nog een enkele Wulp. Een Torenavalk versperde ons de weg, maar vloog, toen we naar zijn mening te dicht bij kwamen, snel op van zijn uitzichtpunt. In de sloot vlakbij liet een Groenpootruiter zich even zien, want al snel ging hij op de wieken. Enkele Visdiefjes krakeelden boven onze hoofden. Zelfs Goudplevieren waren aanwezig. En verder stilte, een bijna ongekende weelde in onze wereld.

Van daar uit werden stuur en pedalen gericht op de boerderij van de familie Hellingman, want daar zaten zwaluwen. Gezien de aankomende herinrichting van de Zeevang keek ik toch even met een ander oog naar de omgeving. Wat intensiever. In en bij de sloten zagen we toch mooie ontwikkelingen, zoals Zwanebloem, Wederik, Waterkruiskruid, Moeras-vergeet-me-niet, Gele plomp. En verder weilanden op slootniveau, soms lager. Hoe moet dat nu, die herinrichting? Bij de boerderij stond men ons al op te wachten. Vol trots werden we rondgeleid door de stallen waar verschillende zwaluwnesten waren, met jongen en ook met eieren. Verder werd naar het dak gewezen waar een viertal Huiszwaluwnesten zaten, eveneens met jongen.

Toen was het al bijna 12:30 uur. We hadden zin in koffie. Met Theo Konijn gingen we bij het Tolhuus aan de dijk bij Warder het zo gewaardeerde kopje koffie drinken en dan naar huis. Uiteraard langs de dijk, dat is het mooiste.

Michel Kleij, zeevangfietsser.

Gewestelijke studiedag

over het Landschap

Op **zaterdag 14 oktober** organiseert ons gewest Noord-West een studiedag rond het thema **LANDSCHAP**. Na het succes van de studiedag in de Poelboerderij als voorbereiding op de veldbiologiedagen over "water" heeft het gewestelijk bestuur een tweede themadag georganiseerd.

Zelfs op ons provinciaal niveau is al zoveel verschil in landschappen vast te stellen (duinen, veenweiden, droogmakerijen, dijken) dat we niet in één dag "gewestdekend" bezig kunnen zijn. Deze keer ligt het accent aan de westzijde, de duingrond. Het onderkomen is De Zandwaaier, het bezoekerscentrum van nationaal park De Kennemerduinen. Het programma duurt van 10:00 tot 15:00 uur. Iedere KNNV'er wordt uitgenodigd hieraan mee te doen. Deelname is gratis. I.v.m. meerijden is het prettig van elkaar te weten of men mee wil doen en daarom stelt de secretaris (0229-249546) een berichtje van deelname op prijs!

Jan Marbus

Excursie naar Wieringen

Op zaterdag 19 augustus stonden er diverse mensen klaar om gezamenlijk naar Wieringen te gaan om daar een stevige wandeling te maken langs de kust met natuurlijk de bedoeling uit te kijken naar allerlei soorten wadvogels.

De ochtend begon een beetje grauw en dat grauwe ging allengs over in een regenbui. Maar dat was dan ook de laatste van die dag.

Bij aankomst in Den Oever waar we met z'n allen gebruik gingen maken van het openbaar vervoer naar Westerland werden de weergoden ons steeds gunstiger. Bij het verlaten van het dorp richting zee zagen we al meteen ettelijke honderden Kluten bij elkaar als één grote witte vlek op het zich terugtrekkende water. Verder behoorlijke aantallen Rosse grutto's en Scholeksters. We liepen met de wind mee en hadden het al snel warm. Dat noopte menigeen om de inmiddels tegen de wind aangetrokken kledij weer uit te trekken. Na een stevig uurtje lopen kwamen we bij een uitzichtpunt, waar we ons te goed deden aan de verschillende drankjes, zoals koffie, thee, chocomel (nee, niet datgene wat u nu denkt!). Daar konden we ook genieten van honderden Scholeksters. Allemaal met de kop in de wind, verder waren onze Kluten daar ook neergestreken. Het was een grandioos gezicht, dat wit van de Kluten en het zwart/wit van de Scholeksters tegen een lichtblauwe lucht met van die typische "Jan van der Velde-wolken" en het zwartgroene wad. Je werd er helemaal lyrisch van.

Op onze verdere route zagen we nog een tiental Nijlganzen en een Torenavalk. Deze laatste vloog heel dichtbij en daarom konden we heel goed de acrobatiek zien van deze vogel terwijl zij balanceerde op de haar omringende luchtstromen. Na een paar uur werd er weer gerust om de meegebrachte boterhammen te verorberen. Daarna de laatste stappen naar Den Oever. Op een terrasje hebben we nog even nagepraat met een lekker kopje/glaasje koffie/fris, genietend van de laatste zonnestralen waarvan je kon voelen dat de zomer er nog steeds was. Dan naar huis.

Michel Kleij, wadgenieter.

Diersporen fascinerend

Steeds weer is het vinden van sporen tot onze verbeelding sprekend. Als we op onze wandelingen door het veld sporen tegenkomen merken we dit op. Sporen van bekende of onbekende diersoorten: wat was het dat het beest daar bracht? Op de vlucht, op weg naar een overwinteringsgebied, een voedseltocht, of mogelijk het verkennen van nieuwe woongebieden...?

Het is een van de redenen geweest dat wij als KNNV hebben gezegd we doen mee met het sporenonderzoek onder de viaducten van de A7. In het najaar van 1999 zijn hiervoor weer sporenbedden van zand en sporenbedden van inkt gemonitord.

Om de sporen die je tegenkomt tijdens wandelingen en projecten zoals die onder de A7 goed te kunnen koppelen met het beest dat ze achterliet is informatie hieromtrent nodig.

Landschapsbeheer Noord-Holland verzorgt hiervoor op **zaterdag 21 oktober** aanstaande een **SPORENDETERMINATIE BIJEENKOMST**.

Iedereen die gevonden sporen van een eigenaar wil voorzien mag deze zaterdag komen.

Annemarie van Diepenbeek is de sporendeskundige van Nederland. Zij is o.a. de auteur van de nieuwe Veldgids Diersporen die pas is uitgekomen bij de KNNV uitgeverij. Annemarie zal die zaterdag 21 oktober ook aanwezig zijn om uitleg te geven over sporenonderzoek.

De locatie waar dit alles gaat plaatsvinden is de **Poelboerderij aan de Veerdijk 106 te Wormer**. De aanvang is 10:30 uur en er zal om ongeveer 14:30 uur worden afgesloten.

Inlichtingen bij Ben Pronk, (0229) 54 15 47

Vogelcursus

Tijdens de vogelcursus begin dit jaar werd al vaak geopperd dat er een vervolg zou moeten komen. Nu de lesroosters op de scholen bekend zijn kunnen de docenten overzien hoeveel vrije ruimte ze nog hebben. Dat resulteert in de keuze om dit najaar een 2e algemene cursus te houden over **VOGELS KIJKEN**. De lessen kunnen gezien worden als een vervolg op de eerste serie, maar voor beginners is het ook mogelijk en doenlijk het vogels kijken met deze najaarscursus te starten.

Aan de orde komen   Soortherkenning/determinatie
                                         Vogeltrek
                                         Vogelgedrag

De 3 bijbehorende excursies gaan deze keer iets verder van huis zoals Hondsbossche Zeewering en Den Oever. De cursusavonden zijn op **woensdag 18 oktober, 1, 8, 15 en 22 november** van 19:30 tot 22:00 uur in Hoorn.

*De kosten zijn voor KNNV-leden f 35,-, niet-leden betalen f 50,-
Inlichtingen en aanmelding bij "De Hoornbloem" (0229) 23 04 19*

Zweefvliegen

Bij de NJN verscheen i.s.m. EIS (European Invertebrate Survey) een voorlopige atlas vande Nederlandse Zweefvliegen. Het boek (182 pag.) doorbladerend zie je inderdaad allemaal kaartjes van Nederland met daarop aangegeven waar de soort is waargenomen, onderscheiden in 3 periodes: vóór 1950, 1950-1980 en na 1980.

Ruim 300 soorten staan beschreven waaronder zeer zeldzame. Op zo'n kaartje is goed te zien wanneer er sprake is van een algemene soort bijv.

Rhingia campestris

of een soort met voor-

keur voor een bepaald biotoop

bijv. *Brachyopa scutellaris*.

Voor ons in West-Friesland is interessant de aangegeven verspreiding van *Volucella zonaria*- inderdaad de al vaker genoemde Hoornaar-zweefvlieg.

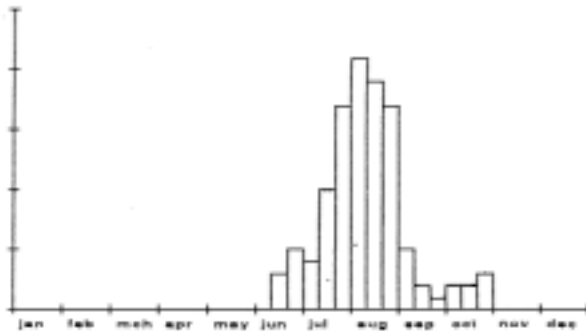
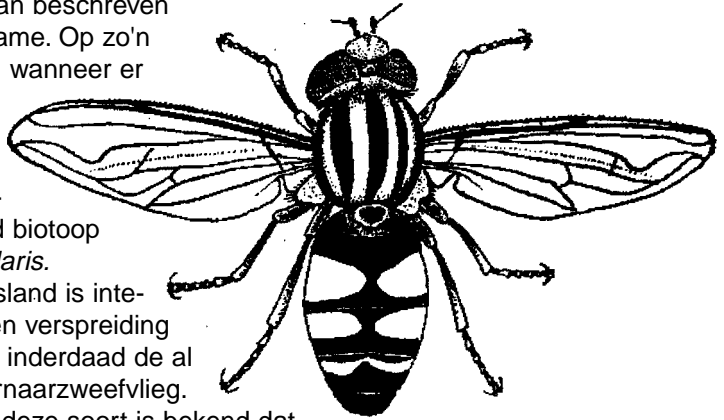
Over de leefwijze van deze soort is bekend dat

de larven in Wespennesten leven (eten ze larven en/of afval?). Verreweg de noordelijkste vindplaats is Hoorn. Graag willen we weten wie verder in West-Friesland die Hoornaar-zweefvlieg in zijn tuin heeft aangetroffen? In Wognum, Nibbixwoud, Hoogwoud, Stedebroec, Enkhuizen?

Wie heeft ook de grootste zweefvlieg van Nederland in zijn tuin?

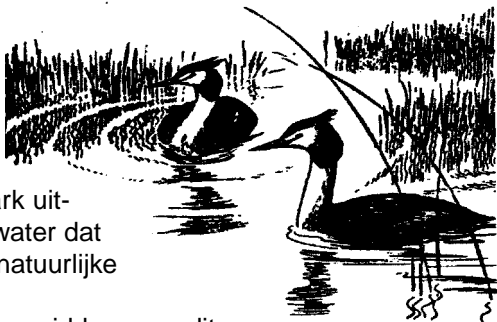
Een bijzonder initiatief is ook de zoekkaart. Het is een practisch hulpmiddel om even wat algemene soorten naast elkaar te zetten met wat onderlinge verschillen. Bij "De Hoornbloem" zijn nog enkele zoekkaarten verkrijgbaar à f1,-

Jan Marbus

Futenest in Buitenhof te Westerkoggenland

Vlak achter mijn huis in Avenhorn bevindt zich het dorpspark Buitenloof. Dit park, 20 ha groot, is ontstaan in '89 en wordt natuurvriendelijk beheerd. Er is een bosgedeelte en naast de vaart loopt een wandel/fietspad van west naar oost. In '97 is het park uitgebreid met een moerasgedeelte. Het water dat het park binnenstroomt wordt eerst op natuurlijke wijze gezuiverd in een rietmoeras.

Een aantal malen per week ga ik in de namiddag naar dit park en kijk en luister naar de vogels. Een van de mooiste watervogels vind ik de Fuut. Op 17 februari ontdekte ik een Futenest naast de brug over de vaart naar het moerasgedeelte. Het was gemaakt op een eilandje in het water. Het vrouwtje zat rustig op haar eieren, soms de nek gevouwen op haar rug en de snavelpunt onder de nek. Het mannetje zwemmend met een visje in de bek voor haar. Het was nog heel koud die weken en het nest was tot mislukken gedoemd. Binnen drie weken was het onder water verdwenen...

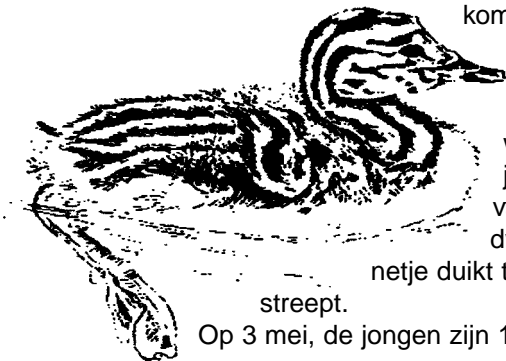
Maar de natuur gaat door. Links van het pontje zie ik twee Futen bezig met een nest en een paar dagen later plakken ze met modder links van de brug.

Op 20 maart is de beslissing gevallen: rechts van de brug, nu op een hoger gedeelte, zit weer een Fuut op haar nest. Het is 10°C, zonnig en rustig weer. Het mannetje zwemt heen en weer en brengt voedsel. De komende weken blijf ik vaak een tijdje bij haar kijken.

Eindelijk is het dan zover: op 20 april heeft de Fuut twee jongen tussen de veren op haar schouder. Ik zie het mannetje aankomen met vis en hij probeert een jong te voeren. Steeds valt de vis in het nest en hij spoelt hem eerst af voor hij hem aan het jong geeft. De temperatuur is nu 15°C.

Wanneer ik de volgende dag bij het nest kom zie ik het vrouwtje, met twee kopjes boven haar vleugels uit, opstaan om de resterende eieren te controleren.

Er waren er nog twee. De dag erna was ze van haar nest af en had vier jongen op de rug. Ze blijft in de buurt van de brug en zwemt af en toe de dwarsslot in van het pontje. Het mannetje duikt trouw visjes op. De jongen zijn grijsge-

streept.

Op 3 mei, de jongen zijn 14 dagen, is het vrouwtje hard aan het

werk om ze zelfstandig te laten zwemmen. Bij drie jongen lukt dit, maar de kleinste kruipt steeds terug op haar rug.

Met haar lichaam bijna rechtop in het water en met gespreide, klapperende vleugels schudt ze de kleine van haar af. Maar die klimt steeds weer op haar rug.

De volgende dag, het is 18°C, tref ik het mannetje aan met een visje. Het grootste jong is er het eerst bij. Het een na grootste jong pikt de grootste ruziënd met de snavel. Alle jongen proberen nog steeds op de rug van de moeder te klimmen. De lijfjes zijn nu effen grijsbruin, alleen de kopjes nog grijsgestreept.

Op 6 mei zie ik ze slapend dobberen op het water. Het vrouwtje met de nek gevouwen op de rug en de snavelpunt onder de nek. Ze heeft twee jongen op haar rug, de twee andere dobberen ook in die slaaphouding. Het mannetje komt met voedsel.

De volgende dag dobberen beide adults in de slaaphouding, ieder heeft twee jongen op de rug.

Vijf dagen later, de jongen zijn ruim drie weken en zwemmen alle vier zelfstandig samen met de adults, hoor ik opeens een Futekreet. De Futen zwemmen snel naar het riet, er stonden twee honden op de kant van de vaart!

Op 18 mei, ze zijn nu 4 weken, zie ik ze voor het laatst met zijn zessen. De volgende dag zijn er drie jongen. Op 20 mei zie ik vooraan in het park een Futejong, met nog gestreepte kop, alleen aan de rietkant. Op 21 mei heeft het vrouwtje nog maar twee jongen bij zich. Het mannetje zie ik richting oost met een jong. Hij laat de afstand tussen hen groter worden. Het jong piept naar hem. De daarop volgende dagen zie ik het vrouwtje met twee jongen en het mannetje zonder.

Op 29 mei, de dag na de storm, zie ik de Futen nog een keer met zijn vijven, één jong nog op de rug. De volgende dag zie ik de twee adults met één jong in een meertje. De Futen zwemmen met hun koppen met roodbruine kragen naar elkaar toe en raken elkaar aan met de hals. Ook de dag erna zie ik het vrouwtje met één jong. Bij het pontje 100 meter verder zie ik weer één jong alleen, verscholen tegen het riet. Het dobberde op het water en strekte zijn nek uit wanneer het een mug zag. Op de terugweg hoorde ik de roep van een Fuut. Het kleinste jong was te ver afgedwaald en zwom weer terug naar de moeder. Vandaag, 4 juni, zag ik het jong nog steeds bij de moeder. Het is al bijna evengroot en de strepen op de kop worden flauwer. Het is ruim zes weken oud.

Ans Henneman

Mijn kennismaking met de Landelijke Insectenwerkgroep

Lezend in Natura nr.1 van dit jaar, viel mijn oog op een advertentie van de Landelijke Insectenwerkgroep waarin werd vermeld dat zij van 19-21 mei een insecten weekend in St.Pancras zouden houden. Nu hebben insecten altijd al een grote aantrekkingskracht op mij uitgeoefend. Dit was dus mijn kans iets meer over die kleine wriemelbeestjes met hun vaak prachtige kleuren en vormen aan de weet te komen. Het viel ook mooi samen met de basis-insectencursus die in onze KNNV-afdeling Hoorn werd gegeven. Dus snel de telefoon gepakt en mij opgegeven. Ik was de enige van onze afdeling. De 19e mei reed ik - toch wel wat geschrokken van mijn eigen moed - richting St. Pancras. Waar was ik aan begonnen? Twee dagen geleden had ik mijn eerste insectencursusavond gehad. In St. Pancras kwamen natuurlijk allemaal heel gespecialiseerde mensen. Nou ja, ik zou wel zien wat het zou worden. Toen ik aankwam was iedereen al aanwezig. Er heerste een prettige sfeer. We waren met 18 deelnemers en het was duidelijk dat de andere 17 elkaar al heel lang, heel goed kenden. Na het voorstellen over en weer voelde ik mij al snel in de groep opgenomen. Zij vertelden over hun specialisme; Jeanne (zij was dat weekend zo'n beetje mijn vaste begeleidster en van haar heb ik heel veel geleerd) was gespecialiseerd in snuitkevers, een ander in bladhaantjes, weer een ander in bijen en wespen enz. Ik vertelde hen maar meteen dat ik feitelijk niets van insecten afwist, sterk geïnteresseerd was en het heel erg op prijs zou stellen als zij mij in het veld enige uitleg wilden geven. De organisator van het weekend had zijn huiswerk goed gedaan. Vrijdagavond kwam dhr. Frans Erinkveld van Staatsbosbeheer een lezing houden over de natuurgebieden in die omgeving, iets wat hij met veel enthousiasme en kennis van zaken deed. Wij hadden op de vergunning vergaande bevoegdheden. Zo mochten we ons op terreinen begeven die normaal voor publiek gesloten waren; uiteraard op voorwaarde dat we uiterst zorgvuldig met die kwetsbare plaatsen om zouden gaan. Nou, we waren alle KNNV-ers dus getraind in het beschermen van de natuur. Als tegenprestatie zou Staatsbosbeheer t.z.t. wel graag een soortenlijst ontvangen, zodat ook zij een indruk kregen van het insectenleven in hun gebied.

De zaterdag brak aan met heerlijk weer en er werd besloten het terrein de Nollen bij (Callantsoog) te bezoeken. Daar aangekomen wachtte ons een oogstrelende verrassing. Toen we over het hek geklommen waren stonden we in een veld met.... wel honderden Rietorchissen, Grote Ratelaar, div. Zegge soorten, Veenpluis, Valeriaan en nog veel meer moois dat ik zo gauw niet op naam kon brengen. Van alle kanten klonk het: "Voorzichtig, pas op!". Als KNNV-er komt het vertrappen van planten je eer te na, nietwaar? En als 18 balletdansers begaven we ons op de puntjes van de tenen naar de zijkant van het terrein waar de struiken mét insecten zich bevonden. Daar begon het echte werk! Met stokjes op de struiken tikkend vingen zij de insecten in hun witte paraplu's onder de struiken op. (Dáárom hadden ze dus allemaal 'n paraplu mee). Toen de struiken in De Nollen voldoende

waren afgegraasd vertrokken we naar 'n gebied in de Schoorlse Duinen. Het was inmiddels warm geworden en de insecten lieten zich goed vangen. Vooral dáár werd mij duidelijk hoe goed het is met vakmensen op pad te gaan. Wat een kennis hadden deze mensen in huis! En wat een bereidwilligheid deze kennis op eenvoudige, begrijpelijke wijze door te geven aan een buitenstaander. Jeanne vertelde mij alle namen, kenmerken en bijzonderheden over de door haar gevangen beestjes. Toen ik haar zei dat ik voor onze basiscursus wel graag enkele kevertjes wilde meenemen, liet ze mij spontaan delen in haar vangst. Toen de andere deelnemers dat bemerkten kwamen er ook andere naar mij toe: "Kijk, dit is ook een leuk beestje, heb je die al voor je cursus?". Ik had alleen mijn loeppotje mee en daar konden ze lang niet allemaal in. Jeanne bood uitkomst door mij van haar eigen voorraad wat potjes te geven, eraan toe voegend: "Doe je er wel wat blaadjes van de vind-struik bij? Anders gaan ze dood hoor". Als een groepje deelnemers in mijn aanwezigheid gezamenlijk hun vondsten bespraken, noemden ze voor mij naast de Latijnse, ook de Nederlandse namen. Toen wij later in de middag warm en dorstig, in een duinpan bij een vennetje met héél veel dikkopjes ons meegebrachte sapje dronken, wees Jeanne mij nog op een Kleine Vuurvlinder en hebben wij, zittend op haar kleedje nog lang en geboeid de verrichtingen van een Graafwesp gadeslagen. Daarna gingen we moe maar heel voldaan terug naar St. Pancras waar na het eten de meegenomen insecten werden geprepareerd en Koos (of was het Hans?) mij enige exemplaren van hun kontaktblad "De Veelpoot" te lezen gaf; een zeer lezenswaardig blad. Die avond heeft Jeanne de namen van "mijn" kevers voor mij opgeschreven. Hun Latijnse naam met daarachter de Hollandse naam. Waar de Nederlandse naam ontbrak noemde zij kenmerken zoals: bruin met 2 stippen en Bamby, omdat hij zulke leuke Bambyvlekken op zijn dekschildjes had. Heel attent!

De zondagochtend begroette ons met een druilerige regen. Geen weer voor insecten dus en er werd besloten dat we een bezoek zouden brengen aan het bezoekerscentrum "De Hoep" in Bakkum. Vaak langs gereden, nooit geweten dat daar zo veel te zien was voor alle leeftijden. De toegangskaarten gaven gelijk toegang tot het Duinreservaat en omdat het weer wat opklaarde besloten we nog even 'n frisse neus te halen en een eindje het pad af te lopen. Daar bleek weer eens duidelijk dat insectenspecialisten echt niet alleen in insecten geïnteresseerd zijn maar ook heel veel van planten weten. Zoals die deelnemer uit Amsterdam, (veel namen ben ik helaas vergeten, sorry) hij wist ons haast op elke meter die we aflegde, nu eens links dan weer rechts, op bijzonderheden te wijzen. Variërend van spinsels van rupsjes van de stippelmot tot veldkenmerken van planten, trucjes hoe een bepaalde bloem met haar meeldraden een grassprietje vast kon pakken, over bladmineerders en hoe je aan de vorm van de mijn kon zien wat voor soort het was. De leraar biologie, ook uit Amsterdam meen ik, heeft nog snel de titel van een boekje over dat onderwerp voor mij opgeschreven. We hebben daar maar een paar honderd meter gelopen maar wat heb ik mij weer kunnen verwonderen over het vele wonderbaarlijke in de natuur.

Het was inmiddels tijd geworden richting St. Pancras te gaan. Omdat het weer toch niet zo geschikt was voor een bezoek aan de Heemtuin die voor ons

geopend kon worden op zondag, begonnen de meesten hun spullen in te pakken en vertrokken naar huis; zo ook ik. Het afscheid was hartelijk. Toen ik thuisgekomen, mij in de badkamer uitkleedde, sprong een kniptor uit de mouwplooi van mijn witte blouse. Als een laatste afscheid van een heerlijk, leerzaam weekend met fantastische mensen! Afscheid... Of zou ik toch... "De Veelpoot" , Voor één jaartje misschien?

Dinie Atsma, Elbaweg 51 Hem, telefoon: 0228-541900

Vogelwerkgroep

Afgelopen jaar werden de werkgroepavonden druk bezocht door onze leden. Dit komt mede door het gezellige onderkomen en het gastvrije onthaal door de familie Marbus. Voor de komende periode zijn de volgende donderdagavonden vastgelegd:

12 oktober

16 november van 20.00-22.00 uur in De Hoornbloem, Dorpsstraat 10A

14 december te Zwaag. Auto's s.v.p. parkeren aan de weg, fietsen op de oprit.

18 januari

Punt van gesprek zal onder meer het Steenuilenproject zijn. Kees Schoon is bezig met een jaarverslag over het afgelopen jaar. Het idee is dat wij het komende jaar een vervolg geven aan de inventarisatie. In de praktijk bleek het toch niet zo makkelijk om in een seizoen een betrouwbare schatting te maken van het aantal Steenuilen in het onderzoeksgebied.

Verder staat de Zeevang in onze belangstelling gezien de actuele ontwikkelingen waarover in dit Hoornblad door onder andere Ben Pronk zal worden gerept. Het plan is om in november een gebieddekkende Smiententelling te organiseren. De datum en omstandigheden van de telling kan in de oktoberavond worden besproken.

Het Atlasproject is afgesloten en de resultaten moeten nog op een rijtje worden gezet. Maar duidelijk is dat wij veel interessante gegevens bij elkaar hebben vergaard waar veel mee kan worden gedaan. Verder zullen wij het hebben over een mogelijke Big-day in ons werkgebied.

Bij andere vogelwerkgroepen wordt dit al met groot enthousiasme toegepast. De bedoeling is dat er groepjes vogelaars in een bepaalde tijd ons werkgebied uitkammen op vogelsoorten. Op een vastgesteld tijdstip komen de groepjes aan het einde van de dag bijeen. Het groepje met het grootste aantal soorten is winnaar. Er is weinig fantasie voor nodig om de taferelen te bedenken die bij deze bikkelharde sportieve strijd zal losbarsten. Punt van overleg wordt het vervoermiddel, tijdsduur, groepssamenstelling en optische instrumentarium, enz. Kortom voldoende stof om maandelijks te vergaderen.

Ko van Gent, Coördinator v.w.g., tel. 0229-245885

Smiententelling Wetland Zeevang

Vorig jaar ('99) werd de eerste Smiententelling gehouden in de polder Zeevang. We kregen we hierdoor meteen een beter overzicht omtrent het voorkomen van deze "fluiteend". Onze telgegevens zijn inmiddels ingezet om aan te geven dat bij de komende herindeling van de Zeevang het **waterrijke karakter** van deze polder behouden moet blijven.

De KNNV Hoorn/West-Friesland heeft al tientallen jaren iets met de Zeevang. De reden daarvoor moet wel de **grote landschappelijke waarde en rijke natuurwaarde** zijn die we daar tegenkomen. Een landschap dat 's zomers en 's winters vol zit met vogels!

's Zomers weidevogels, in de winter vogels die de kou in hun zomerverblijven verruilen voor onze gematigde zeeklimaat-kwakkelwintertjes. Verschillende ganzensoorten, Kleine zwanen, Grote zaagbekken, Goudplevieren, en niet te vergeten, de Smienten vinden er een goede schuilplaats.

De Zeevang kenmerkt zich door zijn open vlakke landschap met veel brede grilige waterlopen. Tussen deze grove waterlijnen vinden we een gigantisch netwerk van smallere slootjes. Die houden op hun beurt het groene land als in een web bijeen. Kenmerkend ook is: oevers zonder opgaande begroeiing zoals riet.

Het water heeft op de vele wintergasten een bindende werking. Zelfs de Goudplevieren schijnen een voorkeur te hebben de nabijheid van water langs hun pleisterplaatsen.

De Smient heeft het met al dat water zeker naar zijn zin in de Polder Zeevang. Tijdens de eerste Smiententelling in 1999 (die de gehele polder Zeevang omvatte) telden we er ruim dertigduizend.

Smienten kampen echter met een wat slecht imago. Iedereen ziet ze wel maar daar houdt het zo ongeveer mee op. Boeren moeten al helemaal niets van ze hebben. Alles wat gras eet en dit niet omzet in klinkende munt wordt als concurrent gezien. De Smient is er zo een, dus weg er mee.

Voor een landschap zoals dat we in de Zeevang aantreffen, is de Smient echter wel een kenmerkende soort. De Smient vindt in de Zeevang zozegzegd zijn optimale biotoop. Samenvattend heeft dit biotoop: open landschap met weilanden omgeven door liefst brede sloten die geen hoge oevervegetatie hebben.

Hiernaast groot open water om als vlucht en rustplaats te gebruiken. Dit vinden wij hier in de vorm van het Markermeer.

Op maar weinig plaatsen in Noord-Holland is zo'n ideale leefplek voor de Smient. Tijdens de Smiententelling van november 1999 werd meerdere malen waargenomen dat de sloten waarlangs de Smienten rustten en foerageerden werden gebruikt als vluchtplaats bij gevaar. De Slechtvalk zorgde tijdens zijn gang over de polder, dat de Smienten zich binnen een paar seconden naar het blijkbaar veiliger water van deze sloten spoeden.

Deze waarneming maakt het water van de Zeevang extra waardevol. De brede

sloten bieden een vluchtplaats dichtbij waardoor niet de energie verslindende vlucht kilometers verderop hoeft worden gemaakt. De Smienten hoeven minder gras te eten, dus toch nog winst voor de boeren.

In november 2000 willen we de Smienten van de Zeevang weer gaan tellen. We gaan de groepen Smienten op kaarten intekenen zodat een goed beeld ontstaat in welk gedeelte van de Zeevang zij het meest voorkomen.

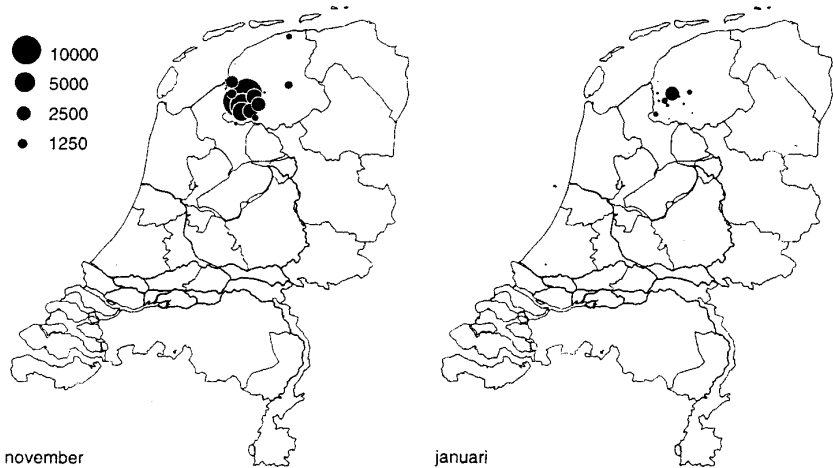
In groepjes van 2 of 3 man / vrouw zal het gebied per auto worden bezocht. Als we 3 groepen kunnen bemannen kan de klus in 4 uurtjes geklaard worden.

Begin en eindpunt café De Waterpoort te Schardam (koffie met ge.....???)

Daar de precieze datum samenhangt met gunstig weertype wordt deze nader bepaald, maar het valt in een weekend in november.

Geef je op bij *Ben Pronk* telefoon: (0229) 54 15 47.

Kleine Rietgans

Verspreiding van Kleine Rietganzen in Nederland in 1985-94, november en januari.

Dat Nederland als overwinteringsgebied belangrijk is voor ganzen weten we wel. Na vele jaren ganzenexcursies in februari naar Friesland, Flevoland en Overijssel hebben we al honderdduizenden ganzen gezien in minstens 10 soorten. Maar de excursie op **25 november** is heel speciaal. We gaan dan voor de Kleine rietgans. Eind november zit de totale Spitsbergenpopulatie in de buurt van Workum. De Kleine rietganzen die op Groenland en IJsland broeden overwinteren in Groot-Brittannië. Alleen in november en alleen in Zuidwest-Friesland wordt die score gehaald: ± 35.000 vogels. Bij strenge winters gaat een deel door naar West-Vlaanderen om te overwinteren. Bij zachte winters trekken ze in december alweer naar Denemarken.

Jan Marbus

De Hoornbloem

Dorpsstraat 10A, 1689 EV Zwaag

☎ (0229) 23 04 19, e-mail: dehoornbloem@hetnet.nl

De meteorologische herfst is begonnen en buiten is dat goed te merken. Er bloeien niet veel planten meer en enkele maken hun tweede bloei door. Dat betekent dat de tuin vol zit met vruchten en zaden en zaailingen, dus.. **oogsten!** In de kas hangt alweer een flinke voorraad oude bloeistelen en vruchten te drogen. Af en toe- met rustig en droog weer- kan buiten een begin gemaakt worden met dorsen en schonen van het zaad.

Verheugend is het om af en toe iemand aan de deur te krijgen die een portie zaad van dit of dat heeft. Ook op lezingavonden wordt ons vaak een potje of zakje toegeschoven. Daar zijn we erg blij mee!

Nog steeds houden we ons aanbevolen voor zaden van o.a.:

Astrantia	Goudsbloem	Breedbladige lathyrus	Blauwe (wilde) lupine
Bosandoorn	Droplant	Bleek nieskruid	Damast (paars en wit)
Grijskruid	Koningkaars	Geel vingerhoedskruid	Hennepnetel
Kogeldistel	Lavendel	Kruisbladwolfsmelk	Kartuizer anjer
Slangekruid	Vogelwikke	Oosterse papaver	Ruige weegbree
Valse salie	Wijnruit	Zwarte stokroos	Stinkend nieskruid

Om de voorraad gedroogde zaden stilaan weg te werken doen we weer een beroep op vrijwilligers hierbij te assisteren. Dorsen, slaan, schudden, zeven, blazen en gieten zijn de meest toegepaste technieken hierbij- als het even kan in de buitenlucht. Zin om een ochtendje te helpen? Graag!

Bel even zodat we het aanbod kunnen reguleren. Het zaden schonen is op de volgende **woensdag-ochtenden van 9:30 tot 11:30 uur: 1, 8, 15, 22, 29 november.**

Doornappel

Behalve zaden en planten zijn bij De Hoornbloem alle uitgaven van de KNNV verkrijgbaar en die van Vogelbescherming. Maar... niet alles is in voorraad. Dus Sinterklaas moet wel tijdig zijn bestelling doen. Verzendkosten bespaart u er in ieder geval mee! Ook andere materialen voor veldbiologie zijn te leveren (nestkasten voor diverse vogels, voederkorfjes, loeppotjes met deksel, rupsenkweekkast, hommelmastje, insectenwoonblokken, verrekijkers) en veel advies of algemene informatie en dat is allemaal gratis.

Wat is er gezien

Omdat veel waarnemingen met een bepaalde vertraging binnenkomen en zeker na een zomerperiode moet ik vermelden dat de volgende gegevens een impressie is van het onvolledige beeld wat ik heb meegekregen.

Allereerst valt het grote aantal **IJsvogels** op in ons gebied. Recent werden op de volgende plaatsen IJsvogels gezien; De Nek (1-2), Wijdenes, Schelphoek, Vooroever (3), kerkhof Drieboomlaan (2), Blauwe berg, Julianapark, Dwaalpark en achter de kerk van Berkhout.

Op 16 juli zag Cees Luyks een mannetje **Gekraagde Roodstaart** met voedsel vliegen. Broedgeval of vroege wegtrek? Aanvullende broedvogelgegevens uit de Oosterkoog kwam van Harry Fabricius die een tweede **Roerdomp** in dit gebied heeft vastgesteld! Tevens hoorde hij hier maar liefst vier **Waterrallen** roepen.

Op 31 augustus zag ik een vrouwtje **Havik** opvliegen uit de bosjes tussen de afritten bij McDonald. In het voorjaar baltsten Haviken nabij Scharwoude. Zou er toch ergens een Havik broeden hier?

Op 12 augustus werden twee **Lachsterns** waargenomen fouragerend in een slootje in polder de lage Hoek. Op 9 augustus zag Resi Zabel in het grasland nabij Wijdenes 3 **Zwarte Ooievaars** opvliegen. Twee dagen later zag Kees Schoon een exemplaar hoog over Wijdenes vliegen. Mogelijk verbleven de vogels enige dagen in deze buurt. Begin september heeft Ben Pronk bij zijn molenplas in de Mijzenpolder onder andere een **Porseleinhoen** en een **Waterral** gezien. Overigens heeft Ben een telreeks vanaf 1995 van de vogels die in dit plasje overnachten. Hij heeft beloofd een verslag voor ons te maken.

In het Krabbersgat nabij Enkhuizen wordt gewerkt aan een aviduct om het bootverkeer versus wegverkeer beter te regelen. Hierdoor is een opgespoten terrein aangelegd waar in deze tijd grote aantallen steltlopers gebruik van maken. Op 10 september werd hier een **Bonaparte strandloper** vastgesteld volgens zeggen. Zeer interessant om eens een bezoek te brengen (met telescoop).

Als laatste kreeg ik van Freek Musman enkele actuele bijzonderheden mee van trek-telfront;

Op 3 juli twee **Steltkluten** en een **Chileense flamingo** langs de Nek. Op 27 juli zou ook een Chileen op de Vooroever zijn waargenomen. Dit jaar zag de teller reeds zes keer **Kleine Zilverreigers** langsvliegen waarbij de grootste groep uit 4 ex. bestond. Een exemplaar zou hier al 7 weken bivakkeren! Op 4 september vloog een **Zwarte Ibis** langs de post.

Op 22 augustus werd een mannetje **Grauwe Klauwier** vastgesteld op een paaltje op tien meter van de teller! De vogel verbleef geruime tijd in de Nek. Op 4 september werd een **Zwartkopgors** aangekruist op het telformulier. Nieuw was de aanwezigheid van een **Paarse strandloper** in augustus in de Nek. Voor ons werkgebied bleek dit niet de eerste te zijn. Het archief meldt dat op 18 augustus 1989 en op 5 maart 1990 in resp. Schardam en Venhuizen een Paarse strandloper is gezien.

Opmerkelijk was een roepende **Bosuil** op 19 juni rond de woning van Michel en Resi en het langsvliegen van een albino **Boerenzwaluw** bij de Nek op 28 augustus.

Ko van Gent

NATUURLIEFHEBBER?

Enthousiast over mooie dingen die u in de natuur ontdekt heeft en wilt u die ervaring graag met anderen delen?

Of vindt u het buiten prachtig maar zou u wel wat meer willen weten over dat landschap, zo'n plant of dier.....

**DOE DAN MEE MET DE KNNV!
DE VERENIGING VOOR VELDBIOLOGIE.**

Het is een club van actieve natuurliefhebbers.

Zo veelzijdig als de natuur, zo veel zijn de activiteiten van de KNNV!

Naast het programma van de plaatselijke/regionale afdelingen biedt de landelijke organisatie o.a.:

- het verenigingsblad *Natura* (6x per jaar)
- kampen en reizen
- allerlei werkgroepen (o.a. landschap, korstmossen)
- publikaties voor ledenprijs

Het landelijk bureau is gevestigd in Utrecht.
Daar is ook de KNNV- veldwinkel,

Oudegracht 237,
3511 NK Utrecht,
♦ 030-2314797

WILT U "HET HOORNBLAD" VAKER ONTVANGEN?

Gebruik dan onderstaande bon en wordt lid van de KNNV-afdeling Hoorn/West-Friesland. U bent dan ook automatisch lid van de landelijke KNNV. Het kost u slechts f 45,00 (met ingang van 2001) per jaar.

Opzegging van het lidmaatschap melden voor 1 november bij de ledenadministratie van de afdeling.

AANMELDINGSFORMULIER – S.V.P. INLEVEREN BIJ HET BESTUUR.

Ondergetekende meldt zich aan als:

- KNNV-lid (1 persoon f45,00 (met ingang van 2001) per jaar)
- Gezinslid (meer dan 1 persoon op hetzelfde adres f 57,50 (m.i.v. 2001) per jaar)

dhr./mevr.: voorletter(s) : ..... achternaam: .....

geboortejaar : ..... telefoon : .....

adres : .....

postcode + woonplaats : .....

specialiteiten of interesse: .....

naam huisgenoot : .....

geboortejaar : .....

specialiteiten of interesse: .....

**Koninklijke Nederlandse
Natuurhistorische Vereniging**

Voorzitter : M. Kleij, Lijndraaier 149, 1625 ZV Hoorn, ☎ (0229) 23 05 24
Secretaris : E.J. Baars, Yellowlaan 24, 1695 HV Blokker, ☎ (0229) 24 95 46
Nat. hist. secr.: K. van Gent, Berkenweide 13, 1647 BG Berkhout, ☎ (0229) 24 58 85
Penningm. &
Ledenadm. : E. de Vroome, Veenrug 37, 1687 WN Wognum, ☎ (0229) 57 10 78
Postgiro: 3553986
Leden : J.P. de Krijger, Weidemolen 98, 1622 KE Hoorn, ☎ (0229) 23 97 24
C. van der Velden, Dukaat 29, 1628 PP Hoorn, ☎ (0229) 23 19 10
Erevoorzitter : J.A. Marbus, Dorpsstraat 10A, 1689 EV Zwaag, ☎ (0229) 23 04 19

het veld in met de KNNV!

**vereniging voor natuurbehoud...
natuurbeleving...
veldbiologie...**

DUKWERK

PORT BETAALD
HOORN

AAN:

Afz. Ledenadm. KNNV
E. de Vroome
Veenrug 37
1687 WN Wognum
☎ (0229) 57 10 78